

**Podręcznik do religii
dla V klasy szkoły podstawowej**

5

**NOWA
PODSTAWA
PROGRAMOWA**

Obdarowani przez Boga

WYDAWNICTWO WAM ■ KSIĘŻA JEZUICI

Podręcznik nr AZ-22-01/10-KR-5/13 do nauczania religii rzymskokatolickiej na terenie całej Polski,
z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych, przeznaczony do klasy V szkoły podstawowej,
zgodny z programem nauczania AZ-2-01/10.

Recenzenci

ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, ks. dr Radosław Mazur

Komitet redakcyjny

ks. Zbigniew Marek SJ (przewodniczący), ks. Andrzej Hajduk SJ, ks. Janusz Mółka SJ, s. Anna Walulik CSFN

Autorzy

Agnieszka Banasiak, ks. Krzysztof Kantowski, s. Letycja Łasek CSFN, Anna Lemieszonok,
ks. Zbigniew Marek SJ, s. Agnieszka Misiak CSFN, s. Anna Walulik CSFN, Małgorzata Wawszczyk,
Ewa Zmuda, Aneta Żurek

Redakcja

Ewa Zmuda

Korekta

Dariusz Godoś

Projekt okładki i opracowanie graficzne

ChapterOne.pl

Foto

Fotolia.com: © ~lonely~; © a7880ss; © Abstractus Designus; © Africa Studio; © Alexander Raths; © Andres Rodriguez;
© angelo lano; © Anyka; © AS; © beachboyx10; © Bobo; © borzywoj; © Chris Hill; © Christos Georgiou;
© czibo; © dannywilde; © dmowski; © elisabetta figus; © Eva Gruendemann; © fotomek; © Fotowerk;
© Frédéric Prochasson; © Freesurf; © freshidea; © Galyna Andrushko; © germanskydive110; © Gina Sanders;
© Glenda Powers; © Grecaud Paul; © hannamonika; © high_resolution; © Yuri Samsonov; © Kotagens;
© kotoyamagami; © Koufax73; © Kovalenko Inna; © laszlolorik; © Laurentiu lordache; © lightpoet; © lily; ©
M.studio; © Maksym Yemelyanov; © Mapics; © Marina Zlochinn; © McCarthy_PhotoWorks; © Mitarart; © Mopic;
© Neiron Photo; © NinaMalyna; © olivsan; © peshkova; © photowings; © Pixel Embargo; © pojoslav; © ppolecho;
© Rido; © rolffimages; © scaliger; © SerrNovik; © Sergii Denysov; © sergiy rostetskyi; © Sergiy Bykhunenko;
© silvae; © Silvano Rebai; © Stefan Körber; © steschum; © Teodora_D; © ThorstenSchmitt; © Tomas Sereda;
© V. ZHURAVLEV; © venvac; © Yuri Arcurs; © Zacarias da Mata; © Zffoto;
Giotto, *Nawiedzenie Elżbiety*; Ludovico Carracci, *O iarowanie Pana Jezusa w Świątyni*; El Greco, *Św. Jan Chrzcziciel*; Henryk
Siemiradzki *Chrystus ucziszający burzę*; Duccio di Buoninsegna, *Jezus zmartwychwstały z uczniami*;
Garofalo, *Wniebowstąpienie Chrystusa*; Henryk Siemiradzki, *Nauczanie św. Piotra*, olej na płótnie, 1899

IMPRIMATUR

Kuria Metropolitalna w Krakowie

Bp Jan Zając, wikariusz generalny

Ks. Mazimierz Moskała, wicekanclerz

ks. dr Krzysztof Wilk, cenzor

Kraków, dn. 16 kwietnia 2013 r., nr 675/2013.

© Wydawnictwo WAM ■ Księża Jezuici, Kraków 2013

e-ISBN: 978-83-277-2506-6

Wznowienie 2014, 2015

WYDAWNICTWO WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003

e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 62 93 496

e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

tel. 12 62 93 260, 12 62 93 446-447

faks 12 62 93 261

e.wydawnictwowam.pl

Druk: Dimograf – Bielsko-Biała

Drodzy Uczniowie,

W ubiegłym roku przypominałem Wam o znaczeniu podejmowanych wysiłków, by być LUDŹMI wielkiego formatu, ludźmi wartościowymi. Dzięki pomocy Waszych rodziców, wychowawców czy katechetów możecie też mówić o tym, że w ostatnim roku szkolnym wiele już osiągnęliście. Ciesząc się ze swych sukcesów, nie możecie jednak mówić, że wszystko już wiecie i wszystko osiągnęliście. Nadal jesteście w drodze do stawania się osobami odpowiedzialnymi za siebie i świat, w którym żyjecie. Warto stale sobie przypominać, że na tej drodze nie jesteście sami, że z Wami jest Jezus Chrystus, którego staracie się coraz lepiej poznać, pokochać i być Mu wierni.

Podczas tegorocznej pracy katechetycznej Wasza uwaga zwracać się będzie do Jezusa Chrystusa. Współ z Waszymi rodzicami, katechetami, a także koleżankami i kolegami będziecie próbowali zrozumieć Jego tajemnicę. Jej poznanie i przyjęcie jest warunkiem dalszego rozwoju i przyłgnięcia z całym zaufaniem do osoby Jezusa.

Serdecznie pozdrawiam Was – uczniów klas piątych, Waszych rodziców, katechetów i wychowawców. Życzę Wam odwagi w odkrywaniu prawdy o Jezusie Chrystusie oraz oparcia swojego życia na więzach, jakimi jesteście z Nim związani od chrztu świętego.

+ Marek Mendyk

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

Wierzę...

Wierzę w BOGA OJCA

Warto zajrzeć:

– słownik pojęć

– biografie świętych i błogosławionych

I.

Komu
wierzę i ufam ?

Wierzę
w BOGA

Ufam
BOGU

(2 Mch 7, 20-23.28)

[Matka] przyglądała się w ciągu jednego dnia śmierci siedmiu synów i zniosła to mężnie. Nadzieję bowiem pokładała w Panu. Pełna szlacheńskich myśli, zagrzewając swoje kobiece usposobienie męską odwagą, każdego z nich upominała w ojczystym języku. Mówiła do nich: „Nie wiem, w jaki sposób znaleźliście się w moim łonie, nie ja wam dałam tchnienie i życie, a członki każdego z was nie ja ułożyłam. Stwórca świata bowiem, który ukształtował człowieka i wynalazł początek wszechrzeczy, w swojej litości ponownie odda wam tchnienie i życie, dlatego że wy gardzicie sobą teraz dla Jego praw”. (...) Proszę cię, synu, spojrzysz na niebo i na ziemię, a mając na oku wszystko, co jest na nich, zwróć uwagę na to, że z niczego stworzył je Bóg i że ród ludzki powstał w ten sam sposób

DOPOMÓŻ MI, BOŻE PANIE,

*Być dla maluczkich – Ochroną,
Dla nieszczęśliwych – Pocięchą,
Dla zbłądzonych – cichą Strzechą,
Zaś dla Narodu – Koroną
Ozdobioną w ideały,
W perły czyste i kryształły,
Co blaski w nocie ciskają,
Przyświecając jak ognisko...
Pozwólże mi, Panie Boże,
Zmienić w Raj ziemskie siedlisko –
Niech me pieśni czas przetrwają,
Niech trwa wiecznie to, co stworzę...*

(Fragment wiersza Jerzego Lieberta
Zmartwychwstanie [Modlitwa Poety])

Pewien linoskoczek utrzymywał się z wykonywania akrobacji bez zabezpieczeń, na stalowej linie, która znajdowała się na zawrotnej wysokości. Pewnego razu rozciągnął swoją linę na placu targowym małego miasteczka i potem przez megafon zaprosił ludzi do podziwiania swych umiejętności. Zebrał się duży tłum. Akrobata przeszedł po linie – najpierw powoli, potem biegiem, następnie krokiem tanecznym. Ludzie klaskali z entuzjazmem. Mężczyzna umieścił na linie krzesło, opierające się jedynie dwoma nogami o linę, a potem usiadł na krześle i rozłożył gazetę, udając, że ją czyta. Huśtał się niebezpiecznie naprzód i w tył, wywołując okrzyki grozy wśród widzów. Akrobata zawsze z uśmiechem odzyskiwał równowagę na cienkim drucie stalowym. W pewnej chwili akrobata pokazał rower i zwrócił się do publiczności z pytaniem: „Chcę przejechać rowerem po linie tam i z powrotem. Sądziecie, że mi się to uda?”. „Z pewnością!” – krzyknęli wszyscy. Akrobata uśmiechnął się: „Jeżeli tak ufacie mojej zręczności, niech jeden z was przejedzie się ze mną po linie na rowerze”. Na placu zapanowała cisza. Nikt nie miał tyle odwagi. Nagle wystąpił jakiś chłopiec. „Ja pojedę z tobą na rowerze!” – zawołał. Akrobata wskazał mu drabinę, po której miał wejść na wysokość liny. Usadził go na ramie swego roweru i zaczął spokojnie pedałowac, zachowując doskonałą równowagę, podczas gdy tłum wstrzymał oddech. Akrobata przejechał po linie dwukrotnie. Na zakończenie słychać było entuzjastyczny aplauz.

Gdy chłopak zszedł na ziemię, ktoś go zapytał: „Czy tam w górze nie bałeś się?”. Chłopczyk uśmiechnął się. „Ani trochę. Ten akrobata to mój ojciec!”.

(Bruno Ferrero, Akrobata)

Przez wszystko do mnie przemawiałeś – Panie,
Przez ciemność burzy, grom i przez świtanie;
Przez przyjacielską dłoń w zapasach z światem,
Pochwałą wreszcie – ach! – nie Twoim kwiatem...

(Fragment wiersza Cypriana Kamila Norwida *Modlitwa*)

Wierzę...

Słowa „wiera” używamy często i w różnych okolicznościach. Nie zawsze jednak oznacza ono to samo! Możemy na przykład wierzyć „komuś”... Wierząc i ufając drugiemu człowiekowi, kierujemy się rozumem. To rozum podpowiada nam, że taka osoba – której wierzymy i ufamy – nie oszuka nas ani nie zawiedzie. Dzięki rozumowi zdobywamy też wiedzę o świecie. Poznajemy osiągnięcia fizyków, biologów, chemików czy astronomów. Dzięki prowadzonym przez nich badaniom poznajemy prawa przyrody. Nasza wiara nie jest zatem czymś przeciwnym rozumowi.

Czym zatem jest wiara? Nie ma wątpliwości, że sami nie możemy poznać wszystkich prawd. To, czego sami nie potrafimy zbadać i stwierdzić, przyjmujemy na podstawie autorytetu osób, którym ufamy. Ten rodzaj wiary odwołującej się do autorytetów ludzi nazywamy wiarą naturalną.

Wiara rodzi się z tego, co się słyszy...

(Rz 10, 17)

WIARA RELIGIJNA

Istnieje też wiara religijna. Opiera się ona na autorytecie Pana Boga. On sam objawia ludziom prawdę o Sobie i o człowieku. Prawdę tę poznajemy za pośrednictwem Kościoła. W poznawaniu Boga, podobnie jak w poznawaniu świata i jego praw, też potrzebna jest wiara. Wiarę tę, w odróżnieniu od wiary naturalnej, nazywamy wiarą nadprzyrodzoną.

Panie mój i Boże, pomóż mi zrozumieć, że okazywana ludziom każdego dnia wiara uczy mnie, jak okazywać Tobie zaufanie.

Panie mój i Boże, pomóż mi zrozumieć, że Twój autorytet i prawdomówność są większe od każdego innego autorytetu, któremu każdego dnia okazuję zaufanie.

Panie mój i Boże, pomóż mi okazywać Tobie pełne zaufanie i wiarę.

Wierzę w BOGA

Swoją wiarę ludzie opierają na autorytecie. Wiara naturalna wymaga uznania autorytetu człowieka, a wiara nadprzyrodzona – autorytetu Boga. Ludzie, uznając autorytet Boga, pragną coraz bardziej poznać, kim On jest...

Niekiedy ludzie nie wierzą w Boga. Mówią, że są ateistami. Uważają tak dlatego, że nie mogą Boga ani usłyszeć, ani zobaczyć. Uznanie prawdy, że Bóg jest Osobą, wymaga wiary nadprzyrodzonej.

Daj mi poznać drogi Twoje, Panie, i naucz mnie Twoich ścieżek!

(Ps 25, 4)

BÓG JEST OSOBĄ

Chrześcijanie uznają, że Bóg jest Osobą. Oznacza to, że ludzie mogą się do Niego zwracać, rozmawiać z Nim i przyjmować Jego pomoc. Pan Bóg mówi o Sobie w Piśmie Świętym (Biblii), które nazywamy Księgą Wiary. Księga ta opowiada na różne sposoby właśnie o tym, że Bóg jest Osobą.

Pan Bóg we wszystkich swych dziełach, które objawia na kartach Pisma Świętego, okazuje ludziom swoją życzliwość, dobroć, łaskę i miłość. Daje też dowody swojej wiarygodności, stałości i wierności. Pozwala ludziom również poznawać Siebie. Pan Bóg, który jest Osobą, zaprasza ludzi – inne osoby – do życia z Sobą w przyjaźni.

**Mój Panie i Boże, zabierz mi wszystko,
co oddala mnie od Ciebie.**

**Mój Panie i Boże, daj mi to wszystko,
co zbliża mnie do Ciebie.**

**Mój Panie i Boże, oderwij mnie
ode mnie samego i oddaj mnie całkowicie Tobie.**

św. Mikołaj z Flüe, Modlitwa

Człowiek, uznając i przyjmując Boga z wiarą, oddaje Mu należny szacunek i okazuje swą miłość. Czyni to poprzez modlitwę, a przede wszystkim poprzez udział w Eucharystii oraz życie zgodne z przykazaniami.

Jeśli dziecko znajdzie się w jakimś niebezpieczeństwie, odruchowo poszukuje pomocy swego ojca. Ufa, że ojciec, swoją mocną ręką, je obroni. Od najwcześniejszych lat życia również do Pana Boga zwracamy się słowami: „Ojcze nasz”. Dlaczego Boga nazywamy Ojcem?

Pan Jezus tłumaczył nam, że wie Ojciec nasz, czego nam potrzeba, wpierw zanim Go poprosimy (por. Mt 6, 8).

Podkreślał także, że nie ilość wypowiedzianych słów jest w modlitwie najważniejsza, lecz pragnienie spotkania się z Panem Bogiem i uczczenia Go.

Do naszego Ojca w niebie możemy się zwracać z różnymi sprawami. Możemy mówić Mu o naszych radościach i sukcesach, ale także o słabościach i grzechach. Wierzymy, że On udzieli nam pomocy jak dobry Ojciec swoim dzieciom.

Ojciec wasz, który jest w niebie, da to, co dobre, tym, którzy Go proszą.

(Mt 7, 11)

BÓG NASZYM OJCEM

W sakramencie chrztu Pan Bóg zapewnił nas o swej miłości i opiece. Uczynił nas swoimi umiłowanymi dziećmi. Posyłając do ludzi Swego Syna, Jezusa, potwierdził, że jest kochającym nas Ojcem. Ufamy więc, że Pan Bóg troszczy się o wszystkich ludzi.

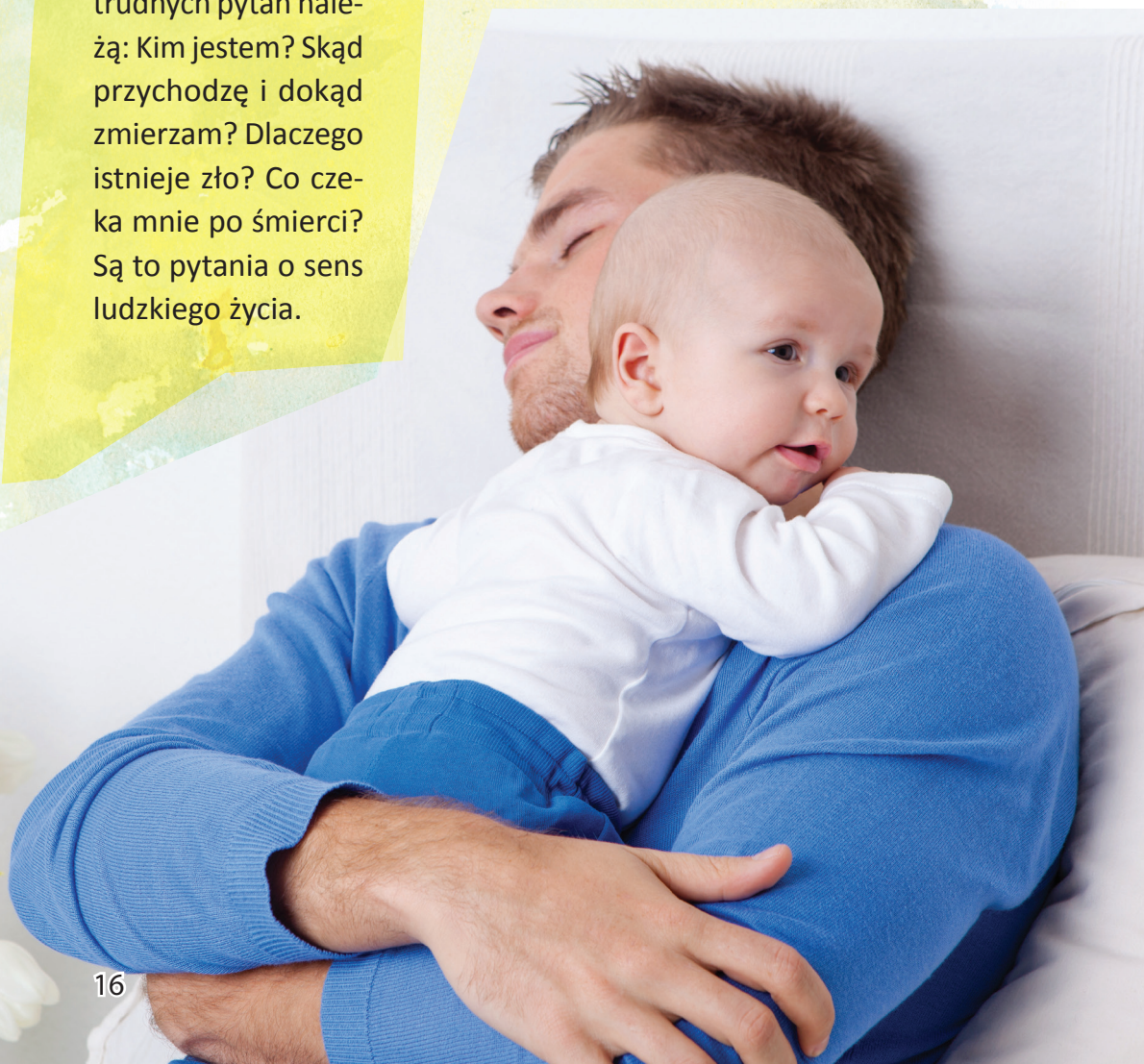
Pan Jezus uczył nas, by nazywać Boga naszym Ojcem. On sam zwracał się do Niego tym imieniem. Uczył nas także, jak ufać Bogu Ojcu i jak się do Niego modlić:

**„Ojcie nasz, który jesteś w niebie,
niech się święci imię Twoje!
Niech przyjdzie królestwo Twoje;
niech Twoja wola spełnia się na ziemi, tak jak i w niebie.
Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj;
i przebacz nam nasze winy, jak i my przebaczymy tym,
którzy przeciw nam zawinili;
i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie,
ale nas zachowaj od złego!
Jeśli bowiem przebaczycie ludziom ich przewinienia,
i wam przebaczy Ojciec wasz niebieski.
Lecz jeśli nie przebaczycie ludziom,
i Ojciec wasz nie przebaczy wam
waszych przewinień” (Mt 6, 8-15)**

Ufam Bogu

Są pytania, na które nie znajdujemy odpowiedzi, opierając się tylko na autorytecie ludzi. Do takich trudnych pytań należą: Kim jestem? Skąd przychodzę i dokąd zmierzam? Dlaczego istnieje zło? Co czeka mnie po śmierci? Są to pytania o sens ludzkiego życia.

Człowiek, nie znajdując pełnej odpowiedzi na trudne życiowe pytania, korzysta z wiary nadprzyrodzonej. Zwraca się do Pana Boga i chce od Niego uzyskać odpowiedzi.

Nie wiem, w jaki sposób znaleźliście się w moim tonie, nie ja wam dałam tchnienie i życie (2 Mch 7, 22)

BÓG ODPOWIADA NA NASZE PYTANIA

Pan Bóg jednakże nie udziela gotowych odpowiedzi na nasze pytania, ale zachęca nas do korzystania z rozumu, dzięki któremu możemy poznać Jego odpowiedzi na pytania o sens życia. Oznacza to, że pomiędzy nauką (wiarą naturalną) i wiarą nadprzyrodzoną nie zachodzi sprzeczność. Niestety, niektórzy ludzie wmawiają sobie i innym, że nauka podważa, a nawet wyklucza wiarę. W rzeczywistości jest inaczej. Wiara dopowiada to, czego nie jesteśmy w stanie zmierzyć, zważyć i opisać, opierając się tylko na autorytecie człowieka. Wiara ubogaca i poszerza wiedzę o życiu i przeznaczeniu człowieka. Pomaga nam ona zrozumieć, dlaczego mamy czynić dobro, pomagać sobie, być dla siebie życzliwymi. Wiara pomaga odkrywać, że Bóg jest Ojcem wszystkich ludzi i wszystkich zaprasza do życia z Sobą.

**Panie mój i Boże,
wiem, jak wiele potrzeba mi w życiu mądrości.**

Mądrości chcę uczyć się od Ciebie, Mój Ojcze.

**Pozwól mi zrozumieć,
że poszukiwania mojego rozumu nie muszą wykluczać
Ciebie i Twojej mądrości z mojego życia.**

**Chcę tak korzystać z posiadanego rozumu,
abym w swoim życiu nie stracił celu,
do którego zmierzam.**

**Daj mi zrozumieć, dobry Ojcze,
że wiara w Ciebie i wiara Tobie daje każdemu
człowiekowi absolutną pewność udanego życia.**